

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg št. 2, priličje. — Naročnina: na mesec 4 Din, četrtletno 12 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Stev. 3.

LJUBLJANA, četrtek, 3. aprila 1923.

Lelo I.

2. maja.

Kriza, v kateri se nahaja vlada od 18. marca, je kakor izgleda zaenkrat rešena tako, da ostane na krmilu radikalna homogena vlada. Demokrati in njihovi »Orjunci« so napeli vse krpice, in pritiskali so na različne pozlačene kljuge, da bi si tako priborili delež na vladi. Demokrati so hoteli ali radikalno - demokratsko, centralistično diktaturo, ki bi imela vsaj malo parlamentarnega »Anštriha«, ko pa radikali niso hoteli o njih nič slišati, so skušali potlom svojih zvez z golovimi vplivnimi militarističnimi in drugimi, vplivnimi, ali neodgovornimi faktori, postaviti odkrito vojaško diktaturo, ki bi se opirala predvsem na »Orjunce«, »Narodno Obrano« in Sokole in vojaške bajonete. — Zaenkrat je plan jugoslov. Mussolina, Pribičevića skrahiral in v vladi so ostali sami radikali. Ker pa radikali sami niso dovolj močni, je jasno, da je ta vlada le prehodna in da je njena naloga le ta, da pripravi teren za koalicijo radikalov in federativnega Radič-Korošecvega bloka, s katerim se radikali že cel čas pogajajo. Osnutek te koalicije je le vprašanje časa in kmalu bomo imeli Pašić-Korošec-Radičovo vlado. Taka rešitev krize pomeni do neke mere začetek izmirjenja srbske, hrvatske in slovenske buržuazije. Kakor smo že pisali, smatra Pašić trenutek za ugoden, da sklene premirje s hrvatsko in slovensko buržuazijo, ker ve, da bi nadaljevanje plemenskega boja krvavo škodovalo interesom i ene i druge kapitalistične klase. To premirje pomeni, da si bodo sedaj srbska, hrvatska in slovenska buržuazija razdelile plen, Hrvatsko bodo izkoriščali hrvatski, Slovenijo slovenski, Bosno in Makedonijo turški, ostale pokrajine pa srbski kapitalisti. Zato bo pa Radič pozabil na človeška prava in na mirovno republiko in postal bo islotako pohlevna domača živalica kakor dosedanjí antimitaristi (klerikalni) in skupno z radikali si bodo pri koritu lepo razdelili spižo, ki jo bodo izžemali iz srbskih, hrvatskih in slovenskih delavskih in kmečkih množic. Srbska, hrvaška in slovenska buržuazija so se pomirile, stvorile so enotno fronto proti slovenskemu, srbskemu in hrvatskemu delavskemu ljudstvu. — Na mesto samovlade srbske buržuazije bo stopila diktatura združene srbske, hrvaške in slovenske buržuazije, reakcija in beli teror bodeča ostala in revolucionarni klerikalci jo bodo podpirali ravno tako, kakor mirovni republikanec Radič. Radikalne fraze, s katerimi so lovili ob volitvah kaline, bodo klerikalci in Radič spravili do novih volitev, ker momentano nimajo za to časa, so preveč obloženi z težkim delom delitve korit. Diktaturo, za katero se demokracije in »Orjunci« borijo vsaj odkrito, bode izvajala srb., hrv. in slov. buržuazija grupe Pašić-Radič-Korošec pod figovim peresom »parlamentarizma«. Proletariat ima le eno stališče proti novi vladi in to je boj. Proti združení frontí srbske, hrvaške in slovenske buržuazije bo vodil odločen boj srbski, hrvatski in slovenski proletarijat združen v svoji razredni Neodvisni del. str. Jugoslavije.

Boj za rdečo zastavo na Jesenicah.

Jeseniški proletarijat je bil doslej vaje praznovati 1. maj v veselju nad pomladnim vsajenjem z godbo, obhodom in rdečimi zastavami. »Prvi maj, to je naš dan, je praznik, ki smo ga postavili delavci«, tako je šlo večeraj od ust do ust.

Ali letošnji prvi maj je pokazal jeseniškemu proletarijatu, da v kapitalistični državi za delavstvo prvi maj ni samo praznik, marveč da je prvi maj predvsem demonstracija delavske solidarnosti in samozavesi.

Ob prvem svitu je zaplapolala rdeča zastava z Delavskega doma in majhne zastavice so plapolale z mlajev, postavljenih ob cesti. Toda že na vse zgodaj je prišel k Delavskemu domu vodja policijskega komisarijata na Jesenicah in zahleval, da morajo rdeče zastave dol z Delavskega doma. Sodrugi so mu odvrnili, da je še vedno visela rdeča zastava prvega maja raz Delavski dom in to celo v reakcionarni Avstriji in da jo sami ne bodo odstranili, da se pokore samo sili. In rdeča zastava je plapolala v majskem solncu, dočim se je spodaj pred domom vršil boj za njo. Vodja komisarijata je preliž z žandarmerijo. — Ko je končno sprevidel, da tudi preljne ne pomagajo, je izgubil ravovesje. Prišel je ogledovali napise na slavočkih. In nedolžen napis z začetnimi verzi marzeljeze je proglasil za protidržaven in zahleval tudi njegovo odstranitev, ali brezuspešno.

Ko so mu končno sodrugi izjavili, da zahteva delavstvo spreved z rdečimi zastavami pred kolodvor, tedaj pa je odvrnil, da je to prepovedano in da bo to zabranil za vsako ceno in če ga tudi stane življenje. Nato se je potem kmalu odstranil. Med tem pa so se vedno bolj bližale množice iz Javornika in Dobrave.

Kakor se je pozneje pokazalo, je vodja šel in telefoniral v Radovljico po pomoč. Prišel je komisar in orožniki. Orožništvo je dobilo ukaz, da mora biti pripravljeno in kmalu so se pojavili na cesti prvi bajoneti.

Situacija je postala vedno bolj napeta. Po cesti iz Javornika so se zaslíšali prvi akordi godbe, rdeča zastava se je zalesketala v solncu in v širokem toku so se valile delavske množice proti domu, kjer so se ustavile.

Tisočglava množica je čakala nadaljnih navodil, strnjena glava pri glavi pred domom.

Sodr. Lemež je obvestil neobveščeno množico, kaj se je medtem zgodilo. Ko je dejal, da so prepovedane rdeče zastave, da je prepovedan spreved, takrat je zaorilo kol iz morskega orkana brezmejno ogorčenje izmučenih delavskih mas.

Nato je dejal sodr. Lemež: »Prvega maja gremo na ulico samo z rdečimi zastavami. Mi ne prirejamo klerikalnih procesij ali pogrebnih sprevedov. Prvega maja proletarijat demonstrira na ulici z rdečimi zastavami za svoje pravice. Oblasť nam hoče to zabraniti in preli z bajoneti. Z drugimi besedami: politična oblast v radovljiškem okraju hoče izzvati drugo zaloško cesto. —

Orožništvo je dobilo ukaz, da bodi pripravljeno. Sodrugi! Delavska kri je predragocena, da bi jo prelivali radi vladajoče reakcije. Mi se ne smemo pustili izzivati. Pred kolodvorom bi se imel vršiti shod. Mi gremo na shod v sprevedu z rdečimi zastavami ali pa sploh ne gremo tja. Med ogorčenimi medklci je končal sodr. Lemež svoj govor, pozivajoč množico, da ohrani strogo disciplino in da se naj ne pusti od nikogar izzivati.

Kmalu je potem prišel komisar iz Radovljice, ki je ponovil zgoraj navedeno prepoved in obenem izjavil, da je oblast odločena z vsemi sredstvi izvesti svojo prepoved, ki jo je telefonično ponovil vladni svetnik Svetek kot šef oddelka za javno varnost pri pokrajinski upravi. Obenem je zahleval od govornikov sodr. Svetka in pa Lemeža, da mu predložita, kaj mislita na shodu govorili.

Vsled te poostitve sta ss. Lemež in Svetek izjavila, da pod takimi pogoji sploh odklanjata vsak govor na shodu kot protest proti omejevanju svobode govora.

Nato sta ss. Lemež in Svetek vse to sporočila zbrani množici, ki je nestrpno čakala poročila.

Posledica suhega sporočila je bila, da je priredila lisočglava množica mogočno demonstracijo za rdečo zastavo in za svobodo govora, vendar je kljub prekipevajočemu ogorčenju ohranila trdno disciplino. Šele proti poldnevju so se pričele množice razhajati. Jesenice že dolgo niso videle tako odločne demonstracije proti vladajoči reakciji.

Takšen je bil prvi maj na Jesenicah. Končno je pač morala ostati na domu rdeča zastava.

~~~~~

Kdor koleblje... kogar straši boj, ki predstoji nam bližnje dni, naj gre, naj gre koj, dokler je čas, — ker se mudi!...

Mišice trde kot jeklo, značaj kot kremen trd in čist kot kristalno steklo, in geslo: zmaga ali smrt! Takšne priznavam za sodruge...

... a druge, ki jih straši boj, pozivljam, naj gredo koj iz vrst armade naše, dokler je čas, — ker se mudi...

Nočem slabičev jokavih...

Francevič.

~~~~~

Civilizacija in pravica meščanskega družabnega reda se pokažejo v svoji pravi luči takoj, ko se sužnji tega reda vzdignejo proti njihovim gospodarjem. Vsa ta civilizacija in pravica se razodevne kot nezakonito maščevanje. Vsaka nova kriza v razrednem boju, med izkoriščevalcem in izkoriščanim, osvetluje vedno bolj to realnost. Marx.

V zanki protislovij.

V ruski konflikt sta zapletena celokupni francoski in nemški narod in senca trdovrnega boja v Porurju segajo globoko v mednarodne odnose. In z ruskim konfliktom so znova buhnila na dan vsa ona vprašanja, ki so bila doslej zakrila, razgaljena so vsa protislovja, ki obvladujejo kapitalistični svet, razlrgan je ves lažnjivi sijaj.

Proletarska revolucija je že dolgo veljala kot »rešeno« vprašanje, bila je še samo strašilo preteklosti, »realisti« socialnega reformizma so imeli zanj samo še porogljiv zasmeh. Ali niso bila rešena vsa vprašanja brez revolucije, mir, reparacije, vse? Ali ruski konflikt je s trdnimi dejstvi in rezkimi protislovji razodel, da stavlja proletarska revolucija svoja vprašanja vedno znova, vedno nujneje, vedno brezobzirneje, da se ne pusti goljufati, da videno ne jemlje za resnico, da je bolj zvrta kot vsa demagogija in bolj realistična kot vsi omejevalci, ki se najprej same sebe in potem še druge varajo.

Nemčija onemoglo cepeta v zanki lastnih protislovij. Ona skuša revolucionarno nalogo, ki ji jo stavlja položaj, rešiti s sredstvi reakcije. Revolucionarni razred — proletarijat se še odteguje svoji nalogi. Kontrorevolucionarni razred, buržuazija pa je sploh ne more rešiti.

Vojne proti Franciji nemška buržuazija nemore voditi, če ne oboroži delavskega razreda. Oborožilec delavskega razreda pa pomeni oborožilec revolucije. Vsled tega ne preostane drugega, kakor se udati francoskemu orožju. Proti temu se pa zopet upira notranji čul samoohrane pri buržuaziji. Zato ona oborožuje lastni razred in razširja vojno razpoloženje, če tudi si je na jasnem, da tako ne more voditi vojne. Organizacija fašizma pa preli izzvali samoobrambo delavstva. Zato je lreba navidezno voditi boj proti fašizmu, da se pomiri delavski razred. Ali kje je meja nad pravim in navideznim bojem proti fašizmu? Če država tudi samo navidezno proglasi boj proti fašizmu, preli nevarnost, da vzamejo proletarske mase to za resno in da ga vzamejo za resno tudi fašisti. Tako vidimo protislovje, da buržuazija fašizem na eni strani podpira in pospešuje, na drugi strani pa se pred njim lreše, da ji ne zraste preko glave.

Fašizem je v rokah buržuazije sredstvo, da podvrže delavski razred sporazumu s francoskim imperijalizmom. Ali fašizem je v svojem divjem nacionalizmu bojeven, zavzet za vojno. Da pride nemška buržuazija do sporazuma s francoskim imperijalizmom, potrebuje pacifistično socialnodemokracijo. Ona mora stalno izigravati fašizem proti socialnodemokraciji in narobe. Ali ta igra ji lahko spolzne vsak trenutek iz rok in potem lahko razbrzda elementarne sile revolucije ali pa kontrarevolucije.

Toda buržuazija, ki tako igra s podzemnimi silami, hoče istočasno »mir«. Ona se lreše pred državljansko vojno, vendar stori vse, da ta izbruhne.

Strategični načrt nemške buržuazije je jasen. Socialnodemokracijski vodi-

lelji naj zasigurajo »mir«. Ko pa je enkrat zasiguran sporazum s Poincarejem, potem pridejo na vrsto fašisti, da podvržejo delavski razred Stinezovim načrtom, t. j. da se upelje zopet deseturni delavnik, da pridejo železnice v roke privatnega kapitala itd. Tega socijalnademokracija ne more izvesti, ne da bi se ji podrla tla. V to svrhu mora kapital razrušiti delavske organizacije. Socijalnademokracija naj igra ulogo kapitalističnega posredovalca. Buržuazija sama pa igra ulogo braniteljice narodnih interesov in pripušča, da se zberejo nad socijalnodemokracijo oblaki narodnega ponižanja.

Ničesar ni bolj značilnega za bankrot socijalne demokracije kakor to, da slepo drvi v past, ki ji jo slavi buržuazija. Ona čisto resno misli, da bo lahko kot kapitalistična posredovalka prišla zopet do oblasti. Mogoče je, da jo pusti buržuazija k oblasti za oni trenutek, ko bo treba podpirati kapitulacijo pred Poincarejem. Ali to bi bilo za socijalnodemokracijo usodno. Neizogibno je, da bi se po kapitulaciji pritisk obrnil proti oni strani, ki bi podpirala kapitulacijo. V tem slučaju bi postala socijalna demokracija žrtev napada s strani nacionalističnih in reakcionarnih strasti in to kljub njeni neprekosljivi organizaciji. Te strasti bi ohranile edino silo, ki bi se jim lahko zoperstavila — silo proletarske revolucije.

Da povemo to enostavno: da ljudske mase trenotno lahko pretrpe poraz na zunaj, narodno ponižanje, morajo najti odškodnino v obliki revolucionarnih pridobitev, v obliki politične oblasti. Ogromni razmah čula oblasti, ki ga ustvari prevzem oblasti v proletarijatu, mu omogoča, da prevzame nase trenoten umik na zunaj, to tembolj, ker ustvari prevzem oblasti objektivne predpogoje za to, da se trenoten umik pozneje zopet popravi.

Brest-Litovsk: to lahko napravi samo v nolanjosti zmagovili delavski razred. Brest-Litovsk v prid buržuaziji pod njenim vodstvom znači siguran in popoln poraz.

V situaciji v kateri se danes nahaja Nemčija, proletarijat ne more ostati pasiven. Pod dvojnimi pritiskom lastne buržuazije in sovražne invazije zahtevajo trpeče mase izhoda. Poiskale bodo revolucionarni ali kontrarevolucionarni izhod, nikakor pa ne bodo ostale pasivne.

Kako se bodo razvile stvari v Nemčiji, to bo v veliki meri odvisno od tega, v kolikor se bo posrečilo nemški komunistični stranki zbrati okoli sebe mase in neutralizirati malomeščanstvo.

Naročajte „Glas Svobode“!

Demokrati in teror.

Kakšen krik so zagnali demokrati v svojih listih pred dvema letoma, ko so padli streli idealista Alijagića in podrli očeta režima belega terorja v Jugoslaviji, notranjega ministra Draškovića. — Takrat so zagnali krik, da organizira komunistična stranka atentate, da je komunizem propoved terorizma, da parola o diktaturi proletarijata ne pomeni drugega kakor propagiranje terorja in terorističnih organizacij. Vse laži demokratske stranke so bile razkrinkane v procesu proli članom izvrševalnega odbora komunistične stranke.

Dve leti sta od takrat pretekli. Demokratska stranka je kmalu pričela čutili, da se ji majejo tla pod nogami, da bo iztisnjena iz vlade. Zato je pričela or-

ganizirati »Orjuno«, jo oboroževati in propagirati teror v imenu jugoslovanstva proti državi nevarnim elementom.

Nazivajo se, da so demokrati, pa so prvi razkrinkali svojo laži-demokracijo z režimom »Obznane« in »zakona za zaščito države«. Ko jim je postal delavski pokret nevaren, so si izmislili laž o delavskih terorističnih organizacijah, ki jih pa noben Pribečevićev detektiv ni mogel izslediti. Zato pa sami ustanavljajo teroristične organizacije, ki morijo in plenijo in ki jih je sam radikalni minister nazval, da so roparske tolpe. Takšni so demokrati, verni nasledniki nemških nacionalcev, ki jih v marsičem še prekašajo.

Kongres komunistične stranke Rusije.

Kot svetovno meščansko časopisje je tudi naše zadnji čas zopet trosilo alarmantne vesti o uporih v sovj. Rusiji, o nesoglasjih v ruski komun. stranki itd. Posebno se je odlikovalo v tej gonji »Julro«, kot »najbolje informirani dnevnik«. Vse vesti so tako nesrečno prirejene, da jim pameten človek težko veruje. Ali treba je celo svar razjasniti in povedati, kaj se v resnici dogaja v tej prvi proletarski državi.

12. kongres komunistične stranke Rusije se je otvoril 17. aprila v veliki georgijevski dvorani Kremlova dvorca. Kongres se je otvoril v znamenju 25letnega jubileja, ki ga je praznovala stranka dva dni prej.

Posebno barvo je dobil ta strankin kongres z odsolnostjo avtorja in genija stranke — Lenina. Zlasli delegati iz provincije, ki so se prej vedno veselili Leninovega govora kot posebne senzacije na kongresu, so težko in bolešno občutili njegovo odsolnost. Še preden je Kamenjev pri otvoritvi imenoval ime Lenin, je zabučala dvorana v šumnem aplavzu, vse je bilo »internacionalo«. Kamenjev je moral natančno poročati o njegovem zdravstvenem stanju in izrazil, da izgleda, da bo Lenin premagal bolezen, kot je premagal sovražnika. Nobena fraza ni bila, ko je dejal: »On fakično ni med nami, ali duševno vodi tudi ta strankin kongres«.

Kajli poročilo Zinovjeva o zunanem in notranjem političnem položaju ter poročilo Stalina o organizatoričnem stanju stranke preveva popolnoma Leninov duh. Oba sta govorila in izpričevala v svojih referatih mišljenje Leninovo.

Pri vseh drugih kongresih je bil otvorilveni Leninov govor program, iz katerega je črpala stranka svojo silo do bližnjega kongresa. Njegov pro-

gramni govor je vseboval parole, gesla za bližnjo bodočnost. Na letošnjem kongresu tega ni bilo, ne radi Leninove odsolnosti, ampak radi tega, ker sedanja politična situacija ni za sovjetsko Rusijo tako napeta, da bi bile potrebne posebne parole. Sovjetska Rusija in stranka se nahajata v periodi trdega, kompliciranega, bogatega dela.

Prvo vprašanje v Zinovjevem poročilu je bilo: »Ali je umik končan?« Če je rekel Lenin pred enim letom: Sedaj naj bo konec umiku, se lahko sedaj popolnoma določno reče: Da, umik je pri kraju. Genova je pokazala, da noče sovjetska Rusija dati nobenih koncesij več inozemskemu kapitalu. Na podlagi natančnega poročila o položaju v mestu in na vasi je konstatiral, da je »nova ekonomska politika« sistematično izvrševanje državnega kapitalizma na polih komunizmu. 1920—1921 je obstojala diktatura proletarijata v tem, da se je sporazumel in združil s kmeti. Položaj delavcev in kmetov se je do danes znatno zboljšal. Pri tem je načel polemiko proti onim sodrugom, ki vidijo zmoto v skrbi stranke za kmete. On ni podal v svojem poročilu samo pregleda o sedanjem stanju stranke v mestu in na deželi, ampak je dal tudi ves material za diskusijo o vprašanjih, ki so jih že nekaj tednov pred kongresom javno obravnavali vodilni strankini sodrugi. Ta vprašanja so v glavnem: razmerje proletarijata do kmetov, razmerje med industrijo in poljedelstvom, razmerje med komunizmom in strokovnjakom v industriji, razmerje med državo in stranko sploh in končno enotnost stranke.

Stalinovo poročilo je izpopolnilo strankino sliko. Stranka je vzrasla na notranji moči in številu. Že nekaj mesecev je zaznamovali velik

nov dotok v stranko. Stranka pa ima najtežavnejšo nalogo: voditi ogromno deželo, kot je Rusija. Vprašanje oseb, izkoristilcev pravih oseb na pravem mestu je največje važnosti. V svojem zadnjem članku je načel Lenin vprašanje, da bi se spojilo sedanjo »kontrolno komisijo« stranke, ki je doslej igrala vlogo vesti stranke, z državnim inštitutom »delavske in kmetijske inšpekcije«, da bi se s tem stvoril enoten inštitut, ki bi imel, izhajajoč iz stranke, vse vzvode države v svojih rokah. To vprašanje je kongres natančno razpravljal in ga tudi rešil.

Središče kongresa je vprašanje gospodarstva in agrarne politike (glavni referent Trocki). Nadalje bo kongres odločil o nacionalnem vprašanju. Potem ko so se v decembru prošlega leta združile vse sovjetske republike v enotno »Zvezo socijalističnih sovjetskih republik« in se je s tem postavil temelj za rešitev nacionalnega vprašanja, gre za to, da se tudi ideološko rešitev nacionalnega vprašanja pravilno formulira.

(Dalje prih.)

Od Frankfurta do Hamburga.

II. in 2½ internacionali ste sklicali v Hamburg za 21. maj konferenco, na kateri naj bi se obe internacionali spojili v eno.

Kaj naj napravi ta spojitve? Ali naj vede, kot se bere v tisku teh dveh internacional, k okrepljeni akcijske moči internacionalnega delavskega gibanja? To vprašanje, ojačenje oziroma ustvaritev akcijske sile internacionalnega delavskega gibanja je brezdvomno v v sedanjem času najvažnejše življensko vprašanje proletarijata. Za rešitev tega vprašanja je važno le to, ako hočeta 2. in 2½ internacionala internacionalen enoten revolucionaren boj proletarijata, ali hočeta s to spojitvijo postaviti fronto proti internacionalnemu revolucionarnemu proletarijatu, ki stoji izven teh dveh internacional; ako ste pripravljeni sprejeti boj proti ofenzivi kapitala, fašizmu in vojni nevarnosti, kot je sklenila frankfurtska konferenca, ali bodo II. internacionalisti delali le na uspevanju onega dela revolucionarnega proletarijata, ki se še nahaja v internacionali 2½.

Revolucionarni proletarijat celega sveta ima polno vzrokov, da gleda skrajno nezaupno na voditelje londonske in dunajske internacionale ter na njihovo spojitve. Kajli on dobro pozna in pomni izdajalsko početje Noskejev in Ebertov. On ve, da so se do sedaj voditelji različnih strank II. internacional v kritični situaciji vrgli buržuaziji v naročje, meslo, da bi vodili internacionalni razredni boj. Predvsem se sedaj

LISTEK.

IVAN VUK:

Razodetje.

(Indijska pravljica.)

Veliki modrijan in puščavnik Indije, Kanličandra, je sedel nekoč pod starim in velikim drevesom. Mimo je tekel potok — majhna rečka — in ribe so plavale v njem. Potok je žuborel s lihim šumom tekoče vode, drevo je šelestelo s svojim listjem s šelestom vetriča.

Zamaknil se je modrijan v premišljanju o različni veselosti in bilju človeka.

Tedaj pa je nenadoma poskočila riba v potoku. Puščavnik in modrijan je slišal, kako je vzkliknila:

»To si ti?«

Drevo je vztrepetalo s svojimi listi in odvrnilo:

»In ti, suženj iz Martimira? Tisti ki je umrl v mukah in razbil od palic?«

»Spoznala si me, Majabi,« je rekla riba. »Lečila si mi rane in tvoje sočulje mi je lajšalo bolečine.«

»Hoho,« se je odzval potok. »Kako, da vaju nisem spoznal?!... Jaz sem tisti gospodar, ki je dal tebe, sužnja, prelepsi.«

Riba je zopet poskočila in drevo zašelestelo močnejše. Zakaj, spoznali so se vsi.

»Sedaj se poznajo,« je reklo drevo. »Sedaj vem, da smo vsi eno... Takrat pa, ko si bil gospodar nisi vedel.«

»Senca je bila močnejša od resničnosti,« je odgovoril potok. »Mogočnost, ki jo je doseglo takratno

moje telo, umilo s krvjo sužnjem in z njih solzami, ni hotela poslušati besede notranjega svojega bilja, tišlega resničnega »Jaz,« ki je v nas vseh in ki je iz atomov sestavljen svoje vtelešenje, kakor se mu je to zahotelo v svoji volji. Senca resničnega »Jaz,« listi individualni »Jaz,« kakor ga imenuje telo, ni hotel spoznati v sužnju samega sebe.«

»Ni hotel, da,« je povdarilo drevo. »Zato ni hotel, ker je bilo v njem hojenje ubijali. Sedaj pa, ko ni več v nas listega hojenja, vidimo, da smo vsi eno, vtelešeno v različnih oblikah. V nas je sedaj slutnja velike celote jasna zato, ker nam zadostuje prostor, v katerem živimo in da je vse okrog nas naše in pa mi njegovi.«

Tedaj pa je spregovoril veliki puščavnik in modrijan Kanličandra:

»Ali bi mi ne hoteli pripovedovati o svojih zgodbah v tistem času, ko ste nosili obliko človeško?«

»Če hočeš — poslušaj! — je odgovorila riba.«

— Potok, drevo in jaz smo imeli nekoč podobo človeka. Natančno tako, kot jo imaš sedaj ti. Bilo je davno listo. Morda pred tisočkrat tri leti, morda še več, da govorim z jezikom človeka, ki je izumil lela za merilo svojemu življenju. Poprej sem imela obliko slona, še poprej velike reke v deželi, ki še ljudem ni odkrila... Kdo bi vse naštel. Bilo je tako, kakor je zahteval resničen »Jaz,« sila, ki je v tebi in meni in v vsem, kar vidiš in kar čutiš. Dobro se spominjam, kako se mi je zahotelo postati človek. Obliko slona sem zavrgla že mnogo prej in počivala.

Rekla sem:

— Bodi človek.

V tistem trenutku se je moja volja vtelesila in bila sem človek. Ubog, siromašen človek. Dasi so

bili atomi, ki sem jih zbrala, da si ustvarim telo, kakor atomi vsakega drugega človeka, vendar so imeli to nezgodo, da so se nahajali v revni bajli. Jaz pa, večna sila, volja, nisem gledala, kje naj vzamem prah, da si ustvarim telo. Za me ni bilo bogalina, ne siromaka, ker to eksistira le v domišljiji človeka, ki ustvarja listo razliko pri ljudeh. Ta domišljija je prava karikatura moje volje. Jaz sem sila, sama iz sebe in povsod in v vseh oblikah sem vedno »Jaz«. Človek pa ustvarja svojo razliko na domišljijo, da je več, nego drugi in da on ni tisti drugi. Ta domišljija je pa lista pest, ki gnjeje drugega človeka. Karikatura moje volje izsiljuje iz človeka, da skloni glavo in se zlaže, da je suženj, a listi, ki ga sili k listi laži, da je gospodar. V tem priznanju in laži je ves smisel razlike, ki rodi bogastvo in siromaštvo.

Tak suženj sem bila jaz.

»Kruči človek je bil moj gospodar.«

Oglasil se je potok:

»— Rodil sem se v bogastvu in vsi, ki so bili krog mene, so trdili, da sem rojen za gospodarja, da sem bog. Kot otrok sem gledal sužnje mojega očeta, kako težko so morali delati, a za plačilo so jih prelepali. Videl sem otroke teh sužnjem. Majhni so bili in neobogljani. A otroškega smeha nisem videl na njih licih, pač pa glad. Dasi majhni, kakor jaz so že morali delati težka dela. Ročke so jih bolele in nožice so bile trudne, a pred zaletom solnce si niso smeli odpočiti.

Da sem vprašal nekoč:

— Zakaj pa, oče moj, tudi ti ne delaš, kakor listi ljudje?

Začudil se je.

— Kakšni ljudje — je vprašal.

(Dalje prihodnjič.)

ponavlja kot v svetovni vojni popolna odpoved II. in 2½ internacionale pred francoskim imperijalizmom. Nemška socijalna demokracija se zopet pogaja v svrhu organiziranja odpora proti francoski okupaciji Porurja ne s proletarijatom Nemčije in ostalih dežel, ampak kot leta 1914 z buržuazijo Nemčije. — II. in 2½ internacionala ste sabotirali frankfurtsko konferenco. Oni ste doslej sabotirali vsak poizkus, napravili proletarijat bojno sposoben potom upostavitve akcijske enotne fronte.

Kljub vsemu temu je sklenila frankfurtska konferenca, da se pozove II. in 2½ internacionala potom posebne delegacije ponovno za stvaritev enotne fronte proletarijata proti reakciji, fašizmu in vojni nevarnosti. Pri eksekutivi 2½ internacionale je že bila ena delegacija. Potek pogajanj ne pričanih malo o dobri volji voditeljev 2½ internacionale. Odklonili so ustna pogajanja s sodrugi in izjavili, da bodo dali pismen odgovor. Tega odgovora še do danes ni tu. Njegova vsebina bo pokazala svetovnemu proletarijatu, če hočejo voditelji 2½ internacionale enotno fronto internacionalnega razrednega boja ali se združujejo z voditelji II. internacionale samo zato, da vodijo ostren boj proti revolucionarnemu proletarijatu in s tem jačijo kapitalistično reakcijo.

K amsterdamski strokovni internacionali in k II. internacionali bo poslal internacionalni akcijski komite v bližnjih dnevih delegacijo. Tedaj bodo imeli voditelji tudi teh dveh internacional še enkrat priliko, da precizirajo svoje stališče napram proletarski enotni fronti.

Vse to vrši revolucionarni proletarijat radi tega, ker so se zavedali zaslupniki revolucionarnega delavstva vseh strank na frankfurtski konferenci, da je zbiranje množic za široko bojevo fronto najnujnejša zapoved ure. Še važnejši kot ta delegacija pa je prilisk delavcev vseh strank na voditelje. Brez tega pritiska bodo voditelji II. in 2½ internacionale odklonili stvaritev enotne fronte kot doslej. Da, spojitve obeh internacional se vrši pod parolo: nobene skupnosti z revolucionarnim proletarijatom.

Velike težkoče je treba premagati, da dobi proletarijat vseh dežel in v internacionalnem obsegu potrebno bojeveno silo za odločen, zmagoslaven boj in zmago nad buržuazijo. S sabotažo reformistov ne smejo biti množice za dalj časa zadržane in odcepljene od razrednega boja. V obratih in strokovnih organizacijah se mora delati proti temu neumorno, vztrajno. Če voditelji II. in 2½ internacionale nočejo drugače — in vse govori za to — potem se mora ustvariti bojno pripravljeno enotno fronto preko njihovih glav.

Praznovanje prvega maja.

LJUBLJANA. Nebo je bilo jasno, resnično prvomajsko. Sonce se je smehljalo. Na zbirališčih: Šiška, Vodmat, Vič, Moste, Št. Jakob, Dolenjski most pa so se zbirale čete proletarijata. Rdeče zastave so plapolale v zraku, na prsih so se rdečili znaki. Na obličju slehernega je bilo resno-praznično. Vsak se je v tistem trenotku zavedal, da je člen velike verige proletarijata, ki danes po vsem svetu z rdečimi znaki na prsih, splapolajočimi rdečimi zastavami manifestira solidarnost proletarijata vseh dežel. Prvi maj, svetovni praznik proletarijata, kako bi ne utripala srca. Edin dan v letu, ko je od vzhoda do zahoda, od severa in juga vse enih misli, ene ideje... ideje človeka, da se ustanovi kraljestvo njegovo. V Rusiji se je ta ideja že včlovečila.

Ob devetih so jelo prihajati čete pod razvitimi prapori od svojih zbirališč pred Meslin dom. Kolesarji, v rdeče okinčanih kolesih so vozili pred četami. Pred Meslinim domom so se postavili ob strani v vrste, prapori pa so šli tik pred improviziranimi mize in stola, govorniški oder. Hipoma se je prostorni prostor pred Meslinim domom napolnil z množico. Na stolne rdečih točk na prsih množice je gledalo oko.

Shod je otvoril s. Jaka Zorga, na kar se je izvolilo predsedništvo manifestacijskega shoda, sodr.: Tome, Kusold, Vrankar. Prvi je govoril s. J. Zorga. Za njim s. Jeram iz Jesenic in h koncu s. Krndelj kot zastopnik C. M. S. O. iz Beograda. Pevsko društvo

Cankar je zapelo. Nato se je skupno odšlo pred Delavski dom, ker je bil obhod po mestu prepovedan.

Prišedši pred Delavski dom je hkratu bil Turjaški trg napolnjen z manifestanti. Glava pri glavi. Raz Delavskega doma pa sta jih pozdravljala plapolajoča, dva rdeča prapora.

V imenu »Strokovne komisije« se je zahvalil s. Jeram in pozival naj se navzoči mirno razidejo. Pevsko društvo »Cankar« je zapelo »Vzbujanje duhov«. Vse glave so se odkrile, kakor na povelje. S hiš pa so gledali prebivalci na morje odkrilih glav. Svečano je donela pesem... Nato pa se je množica jela razhajati. Bilo jih je čez 3000 glav — razredno-zavednih glav.

Popoldne je bila prosta zabava pod Rožnikom.

Pripominjamo, da manifestacija popoldan in veselica popoldan ni prav nič pogrešala godbe. Ljubljanski razredno-zavedni proletarijat nima svoje godbe, a takozvana »železničarska« (Zvezarska) pa je godba, kakor vsaka meščanska godba. Plačaj in bomo igrali. Prosi in bomo prišli. Poslednje je ravno železa godba »Zveze jugoslovanskih železničarjev«, ko se jo je vprašalo, če bi hotela igrati na veselici. »Naredite prošnjo... bomo. Tudi dragi, kakor običajno, ne bomo.« Proletarijat pa jih ni prosil. Če niso ti godbeniki čutili potrebe manifestirati praznik Prvega maja, ni tudi potrebno, da bi jih plačeval proletarijat.

V splošnem je Ljubljana bila v znamenju praznika. Trgovine so bile zaprte. Meščanstvo je praznovalo — proletarijat je po večini delal... (ker v Ljubljani ga je več nego 3000). Lokomotive so bile puste, vsakdanje. Nekdanji duh prvega maja je bil pri strojevodjih in kurjačih klavern. Ali zato, ker »Društvo strojevodjev« šteje za svojega člana razne Sege itd.? Na Rožniku je pela opera in so se celebrirale tri maše. Vina se je pilo na vedre. Ljudstva je baje bilo na tisoče — med tistimi tudi precej sodrugov in sodružic. Kajpada, tam se ni bilo treba pokazati pod rdečo zastavo manifestantov.

Slavje in profanacija — vse na en dan in vse v enem in istem času.

TRBOVLJE. Nad 6000 glav broječa množica. Rdeče zastave pri zastavi. Vse praznično. Vse svečano. Vse Trbovlje en sam rdeči tabor... taka je bila proslava prvega maja. Rudarska godba je igrala. Manifestacijski sprevod z razvitimi zastavami je bil prepovedan, a kdo naj brzda šesttisočero množico. S plapolajočimi prapori in godbo so šli pred Delavski dom, kjer je bil manifestacijski shod. Govoril je s. Krušič in s. Slukelj. — Popoldan je mladina pridelila predstavo.

IRASTNIK. 700 manifestantov je razvilo rdeče zastave. Kordon žandarjev jih je ustavil. Morali so se ukloniti sili, kar pa razpoloženja ni pokvarilo. Bila je ta sila le dokaz, da smo sužnji in da nad nami gospodarijo paraziti. Shod se je končal mirno in slovesno. — Popoldan je bila veselica. ZAGORJE. Kolikor smo zvedeli, da se je tudi v Zagorju odpraznoval prvi maj primerno in dostojno. Plapolale so rdeče zastave, manifestacijski shod je bil velik. — Popoldan je bila veselica s telovadbo.

OD DRUGOD se nam poročila pri sklepu uredništva niso dospela in jih priobčimo v prihodnji številki.

Mimogrede.

Bili so časi o katerih smo si mislili, da so se rodili z nami in da bodo z nami umrli. »Felix Austria erit in orbe ulla.« Tako je bilo v listih časih zapisano, tako so nas učili in tako smo mi verjeli. Zraven so nas učili in smo mi verjeli še to: »Ako ne bi bilo Avstrije, bi jo bilo treba ustanoviti.« Zgodovinarji, učenjaki, državniki in pa politični možje so pa v proslih urah brskali po arhivih in učenih knjigah, da bi izvedeli za ime človeka, ki je prvi spregovoril in napisal gorenjo trditev. Imena niso dobili, ostala je pa trditev po kateri so se ravnali vsi. Avstrije seveda ni bilo treba ustanavljati ker je že obstojala, zato pa so se trudili vsi, da bi ji zagotovili življenje in ohranili človeštvu in zgodovini tako, kakor jo je gospod Bog ustvaril.

Kdo ne pozna teh naših velikih mož? Kdo je pozabil na njihove govore v parlamentu, v delegacijah in na shodih? Kdo se ne spominja vseh onih udanostnih izjav, ki so se pošiljale presvilemu in preblagemu cesarju iz vseh količkov naše bivše domovine ob vsaki priliki in za vsako ceno? Avstrija je bila sveta in svet in nedolakljiv je bil njen presvilli in preblagi vladar. Kadar je potrebovala pušk in kanonov in bojnih ladij, je dobila puške, kanone in pa bojne ladje, dvakrat toliko. Mandiči, Laginje, Rybari, Hribarji, Tavčarji, Šušteršiči, Gaberščki, Korošci in drugi

niži bogovi, ki so se doma pripravili in širokoustili zaradi narodnega prvenstva so na Dunaju peli unisono cesarsko pesem in pomagali rodoljubom drugih narodnosti usuznjevali ljudstva staremu habsburškemu reakcionarnemu režimu. Bili so z Gaučem kadar je izrekel svoj zgodovinski smešni »nikdar ne bom dovolil splošne volilne pravice.« Bili so z Dunajem, kadar je vlada razpushtila delavske organizacije. Bili so z reakcijo do malega vsekdar kadar je nastopila vlada proti najelemenarnejšim potrebam in zahtevam proletarijata. Bili so črno-žolti do moga, kadar je Avstrija napovedala Srbiji vojno. Kako so bili to lepi časi.

Lepi, prelepi časi. Tavčar je z balkona na ljubljanskem rolovžu pozivljaj »svoje« vojake naj bodo zvesti cesarju in domovini. Ni mogel in ni smel ravnati drugače, ker mu je bila ljubezen do Avstrije prirojena. Šušteršič je pošiljal okrožnice v katerih je vabil državljane, naj ovadijo politični oblasti vsakega, ki ne bi kazal dovolj spoštljive ljubezni do domovine in vladarja. Črno-žolti generali so postajali častni občani Kranjskih in drugih občin. Karl I. in zadnji je postal naš ljubljeneč in predmet naših pesnikov. Boroević se je bil spremenil v model naših kiparjev.

Pa so se časi spremenili. Izginili so pred nami kakor so pred nami nastali. Ljudje pa so ostali. Ostali so oni, ki so peli na Dunaju mirovno cesarsko pe-

sem. Sedaj si drug drugemu očitajo avstrijskanstvo in ljubezen do črno-žolte barve in vse grehe, ki so jih v tej ljubezni naredili. Sedaj se ti ljudje udinjavajo natančno tako dinastiji črnih Jurjev, kakor so se dinastiji Habsburžanov. Njej pomagajo graditi vislice za Aliagiče in tamnice za ves jugoslovanski proletarijat. Kri in beda jugoslovanskega proletarijata naj bi umila njihove avstrijske grehe, naj bi uničila spomin na preteklost in jim napravila pot v Belgrad po kateri se bodo plazili, da si pridobe milosti pri novem prestolu.

Domovina, kako te pomilujem zaradi tvojih ljubimcev, ki bodo ob prvi priliki zatajili svojo ljubezen kakor pregrešno in se podali prvemu, ki bi rad spregledal njihovo preteklost.

Bili so časi, ki smo o njih mislili, da ne bodo uihnil.

So časi ki si o njih mislijo nekateri da bodo živeli na vekov veke.

Mi pišemo zgodovino preteklih in sedanjih časov. Orda in žalostna je ta zgodovina pisana s krvjo in gnjevom v duši.

Mi jo pišemo, ker hočemo, da ne bo pozabljena preteklost, da ne bo pozabljena sedanost. Sužnji se pripravljamo, da postanemo sodniki.

Komu se bodo takrat naši veliki ljudje klanjali? Katerega boga bodo molili? Komu bodo zgradili vislice in pa tamnice?

Nemška socijalna demokracija za koalicijsko buržoazijo.

Delovanje nemških socijal-patrijotov v poslednjem času dokazuje, da delajo na zvezi z buržuazijo, s kabineto Cuna. Nemška socijalna demokracija izjavlja, da bi ke morala delavska vlada baviti z mnogo večjimi težkočami kot pa koalicijska vlada z buržuazijo.

To je jadranje k veliki koalicijski z buržuazijo.

Izrecna obljuba socijal-demokratov, da bodo podpirali Cunovo vlado, ako ona sprejme njihove predloge, in da ne bodo povzročali nobene vladne krize, nalaga socijalni demokraciji popolno odgovornost za izročitev nemškega proletarijata nemško-francoski izkoriščevalni družbi in fašistovski reakciji, ki ima nalogo v službi industrijskih magnatov omogočiti besno izkoriščevanje z vsemi sredstvi kapitalističnega terorja. Ali že samo dejstvo, da nemški socijal-patrijoli odklanjajo stvarjenje proletarske enotne fronte, nalaga na njihova ramena vso odgovornost za to.

Ovira katere mora sedaj premagati proletarijat Nemčije, proti kateri mora voditi boj na življenje in smrt, da se proletarijata Nemčije ne proda kapitalizmu, ta ovira so sedaj socijal-patrijotske strankine in strokovne inštanice.

Treba je razviti najjačji prilisk, da se jih prisilili, da sprejmejo ali boj proti Cunovi vladi in za priboritev delavske vlade, ali da preidejo odkrito na stran veleindustrijske kontrarevolucije.

Upamo, da bo revolucionarni proletarijat Nemčije izvršil to svojo težko nalogo. Kajli položaj je jasen. Na eni strani Stresemann-Cuno (v ozadju Slinnes et Co) in socijaldemokratske inštanice, pripravljene, porazumeti se s Poincarejem in Zonchenjem preko kože proletarijata. Na drugi strani je proletarijat, izdan po socijal-patrijotskih voditeljih domačemu in zunanemu razrednemu sovražniku in z njim revolucionarna delavska stranka Nemčije.

Kongres socijalistične stranke Italije.

Tragična zgodovina socijalistične stranke Italije (SSI) se je povečala za nov list. Kongres je odločil s 5361 glasovi proti 3968 glasovom, da se pridruži III. internacionali, a ne komunistični stranki Italije. Če pazno motrimo sestav in potek kongresa ter pogoje, pod katerimi se je vršil, smemo trditi, da je imel na tem kongresu svoje prste Mussolini, da je temu kongresu prisostvoval Mussolini, čeprav ne osebno.

Strankin kongres v septembru 1922 je izključil reformiste, istočasno se je izrekla energična zahteva po brezpogojni priključitvi komunistični internacionali. Mala skupina okrog Vella je izrazila svoj pomislek k temu, a kljub temu je ostala v stranki. Izvolila se je delegacija z Maffijem in Serrattijem na čelu, da gre v Moskvo na IV. kongres kom. internacionale. V Moskvi se je že izdelal natančen načrt za to priključitev.

Med tem je prišlo do fašistovskega državnega puča, do diktature Mussolinija. Za vse delegate v Rusijo se je izdal ukaz za aretacijo. Stoline komunistov in socijalistov je romalo v ječe.

Tega se je poslužil Vella in ustanovil takozvani »Komite za obrambo socijalizma«; po pravici bi se moral imenovati »Komite za obrambo Mussolinija«. Ta skupina se je polastila osrednjega glasila »Avanti«. To ji je omogočil Mussolini z aretacijo Serrattija. Sklicala je na hitro roko kongres, da se ga niso mogle udeležiti mnoge organizacije, ki so bile za spojitve. Mussolini pa je pozaprl večino vodilnih sodrugov, ki so bili za spojitve.

»Fuzijonisti« (oni, ki so za spojitve s kom. stranko v kom. stranko Italije) so takoj ob otvoritvi kongresa predložili resolucijo za spojitve, zato da bi bila takoj jasna situacija na kongresu. Antifuzijonisti so pa enostavno odklonili glasovanje o resoluciji.

Potem so prisilili »fuzijonisti« v debati Vello, Nennija, Vernocchia, voditelje antifuzijonistov, da so jasno pokazali svojo barvo, da so — lutke Mussolinija na kongresu.

To moramo upoštevati, ako hočemo razumeti ta kongres SSI. Delavstvo bo preko glav Vello in Nennija in Mussolinija poiskalo pot za ujedinenje.

Kongres »Zveze socijalistične mladine Italije« je pa sklenil z ogromno večino glasov priključitev.

„Glas Svobode“,

glasilo »Nezavisne Delavske Stranke Jugoslavije«, izhaja vsak četrtek in stane na mesec 4 Din, na četrileta 12 Din, na polleta 24 Din.

Naročnina, rokopisi in pisma se pošiljajo na naslov: »Glas Svobode«, Ljubljana, Turjaški trg št. 2, pritličje (Delavski dom).

Sodrugi in sodružice! Širite in naročajte »Glas Svobode«, ki je Vaš list.

Zbirajte za tiskovni sklad „GLASA SVOBODE“!

Moč delavskega razreda severne Amerike.

Ako analiziramo politične sile v Združenih državah Severne Amerike, ne moremo mnogo povedati o politični moči delavskega razreda. To pojasnjuje dejstvo, da ameriški delavski razred ne predstavlja niti gospodarsko, niti politično organizirane sile. To nepomenja, da nimajo delavci nobenega vpliva. Nasprotno. Na mnogih poljih so faktor, s katerim je treba računati. Ali ameriški delavec ima malo razredne zavesli in se da zelo rad vplivati od raznih strani. Zastalos ameriškega delavskega razreda se kaže najbolje v lahkomiselnosti, s katero oddaja ameriški delavec na dan volitev svoj glas, si naslednji dan ogleda v časopisu volilni rezultat, se radosti če je »njegova« stranka zmaga la in kolne, če je izgubila. Ali brez ozira na to, ali je ona zmaga la ali bila poražena, pozabi on takoj celo storijo, dokler ne pride nov volilni dan in ga zopet spomni na to, da mora glasovati. V letu 1916 so glasovali ameriški delavci v ogromni večini za Wilsona. Glasovali so za njega v prepričanju, da je ta mož proti vojski.

Polem ko so ameriški delavci na tak način glasovali proti vojni, so šli v vojno in so bili pripravljani za vojno doprinesli največje žrtve, ko pa je bila vojna končana, so bili pripravljani, delati bolj kod kedaj za vzpostavo kapitalističnega gospodarstva. Ko so l. 1919 slopili kovinarji v stavko kot protest proti nečloveškim delovnim pogojem, pod katerimi so morali delati, in ko so železničarji isto tako grozili s stavko, je poslal predsednik Wilson, za katerega so glasovali ameriški delavci, brez nadaljnega svojega prijatelja, generala Wood-a s četami, da vbije delavcem rešpekt pred kapitalizmom. Ko so se polem delavci radi tega odločili proti Wilsonu, so glasovali za Hardinga.

Sedaj so pa stali zopet nasproti istemu problemu. Harding je sicer obljubil da se Amerika ne bo vmešavala v evropske homalijske. Ali on ni imel ničesar proti temu, da je moralo 8 milijonov brezposelnih delavcev in delavk skrbeti sam zase. Kajli izjavil je, da on ne more sprejeti z simpatijo nobenega načrta za pobijanje brezposelnosti, ki kakorkoli zadeva državno blagajno. Istočasno je priporočal železniškim kraljem, da plačajo podpore 500

milijonov dolarjev. On je poslal vojaške čete proti rudarjem v zapadni Virginiji. Lani jih je poslal proti rudarjem, tekstilnim delavcem in delavcem železnih delavnic.

Ta zaostalost ameriškega delavskega razreda ima dva glavna vzroka: reakcionarne voditelje ameriške strokovne zveze in žolte voditelje socialistične stranke. Ameriško delavsko gibanje bi moralo biti najrevolucionarnejše na svetu. Objektivni pogoji — razvoj kapitalizma, koncentracija bogastva v rokah peščice, teroristične metode, s katerimi delajo podjetniki — vse to bi moralo napraviti revolucionaren delavski razred, ki bi se ramo ob rami boril skupaj z evropskim. Ali baš nasprotno je: ameriški proletarijat je izoliran od internacionalnega gibanja. Politična koncepcija predsednika ameriške strokovne zveze — Gompersa je v tem, da je ameriški delavec ravno tak državljani kot vsak drugi. Ameriški delavski razred se po Gompersovem mnenju ne sme onečastiti s tem, da bi ustanovil delavsko stranko. V politiki ni delavca, ampak so vsi enakopravni državljani z Rockefellerjem! Zato voli ameriški delavec kapitaliste, da zaslopajo njegove interese!

»Socialistična« stranka vrši isto politiko. L. 1919 so zahtevali delavci, ki so pripadali socialistični stranki, da ni dovolj, da stranka vrši samo propagando, ampak da mora stranka poslati stranko, gibanje množice, ki bi moglo nekega dne uporabiti vsa sredstva za osvoboditev delavskega razreda in za zavelje politične oblasti po njem. Leta 1919 so stavkali železničarji in kovinarji. Ameriška vlada je brez usmiljenja zadušila stavko. Socialistična stranka pa ni ničesar podvzela proti vladi. Od tedaj je stranka vedno bolj propadala.

Ali v ameriški strokovni zvezi se je končno storilo močno levo krilo in v takozvani neodvisni strokovni organizaciji so radikalne in napredne sile, ki spoznavajo potrebo, da nastopajo delavci v politiki kot delavski razred. To je dovedlo tudi do ustanovitve samostojne delavske stranke, ki kljub belemu terorju in najrazličnejšim vladnim provokacijam stalno narašča in zbira okrog sebe množice ameriškega proletarijata.

Zunanji političen pregled.

MEDNARODNA SOLIDARNOST RUSKEGA PROLETARIJATA. Ni ga proletarijata na svetu, ki bi bil že tolikrat pokazal v dejanju svojo internacionalno solidarnost, kakor je to storil ruski. Kljub ogromnim težkočam, s katerimi se ima boriti, ob vsaki priliki pomaga proletarijatu v Porurju in kaže tako nemškemu delavstvu pot, da se reši francoskega imperijalizma.

DE VALERA, znani vodja irskih revolucionarjev, je izdal na vstaše poziv, naj ohranijo mesta, ki se nahajajo v njihovih rokah, ali da napram angleškim četam vrše samo defenzivo. De Valera izjavlja v proglasu, da je predpogoj za premirje med Anglijo in Irsko, da se prizna upravičenost zahteve po samostojnosti irskega naroda.

ITALIJANSKI fašistovski voditelji so trdili, da bodo z ustanovitvijo fašistovskih strokovnih organizacij odpravili s sveta razredni boj in zlasti stavkovno gibanje. Kljub vsem fašistovskim trik-om, umetnostim in terorju se pa širi po vsej Italiji močan stavkovni val, zlasti v tekstilni, grafični in kemični industriji. Fašistovska strokovna vodstva stoji sicer v teh bojih na strani podjetnikov, ali delavci, organizirani v fašistovskih strokovnih organizacijah, se udeležujejo boja celokupnega proletarijata in prevzemajo, kot n. pr. v Trslu v Lloydovih delavnicah, inicijativo.

V Trziču (Monfalcone) so stopili v štrajk fašistovski organizirani kovinarji. Delavci spoznavajo vedno bolj, da so fašistovski strokovni voditelji plačani agencije podjetnikov. Odkar je večji del cestnih železničarjev v Genovi stopil v fašistovsko strokovno organizacijo, se je cestnim železničarjem že trikrat znižalo plače! V bombazevi predilnici v Poggio Reale so hoteli fašistovski strokovni voditelji prisiliti delavce, da priznajo znižanje

plač, ki so ga sklenili podjetniki. Ko so tudi fašistovski organizirani delavci proti temu izdajstvu protestirali, so fašistovski voditelji v sporazumu s podjetjem delavce izprli in obrat zasedli s policijo.

NOBENEGA PREMOMA FRANCO-SKIM IMPERIJALISTOM. — Bojevni sklep kongresa obratnih svetov v Es-senu. Kongres obratnih svetov v Es-senu, na katerem je bilo zastopanih 435 obratov, je enoglasno sklenil sledeče: Kongres obratnih svetov konšalira, da se je francoskim imperijalistom žal posrečilo, da so dosegli nekaj uspehov v boju za porurski premog. Francoskim kapitalističnim volkovom pa so omogočili plenjenje v Porurju edino-le nemški kapitalisti, ki se rajši poklanjajo Poincareju, kakor pa da bi lrpeli njihovi profitarski interesi. Zato mora proletarijat Nemčije napraviti vse, da zlo mi moč Slinnesa, da strmoglavijo Cuno-vo vlado in upostavi delavsko vlado, ki edina zamore priboriti delovnemu ljudstvu trajni mir. Najbližja naloga porurskih rudarjev je, da preprečijo vsako eksploatacijo premoga po francoskih imperijalistih. Radi tega so sklenili, da ne delajo, kjerkoli bi se dala možnost Poincareju za plenjenje premoga, in da pod kontrolo bajonetov istotako nihče ne dela.

BOJ ZA ENOTNO FRONTO PROLETARIJATA V ŠVICI. Širni izvrševalni odbor švicarske Komunistične stranke je razposlal vsem delavskim organizacijam odprto pismo za upostavitve enotne fronte. Posledica tega je bila, da je cela vrsta strokovnih organizacij sklenila resolucije, ki izražajo voljo, da se udeleže vsakega zborovanja, ki se bo pečalo z vprašanjem boja proti nacionalni in internacionalni reakciji.

Dopisi.

ZAGORJE. Zelja lukajšnega razredno-zavednega proletarijata se je izpolnila. Združili smo se v enotno stranko v Jugoslaviji in sicer v resnično proletarsko stranko, kakor je »Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije.« Na prejšnjo SSDL ni imel proletarijat v Zagorju nič zaupanja. Vzrok so bili namreč socialisti, ki so bili pri nji in pa listi lov za mandati, kjer so se takim socialistom, posebno pa še mariborskim, kakor je Golouh, ki bi rad sedel na dveh stolcih, samo da pride v narodno skupščino. Zato ta korak ustanovitve, oziroma razširjenje NDSJ na Slovenijo pozdravljamo. Razredno-zavedni proletarijat naj oslone skupaj, reformisti pa naj gredo, kamor jim drago. Mrtve veje na živem drevesu se odsekajo, ker so le v nadlego. Dne 22. aprila so imeli razvilje zaslave. Na razredno-zavedni proletarijat jih je pusil pri miru.

Gospodarski pregled.

Zaloge premoga v Evropi.

Leta 1913. so bile zaloge premoga v Evropi porazdeljene takole:

	v milijardah ton	v %
Nemčija	424	54.1
Anglija	189	24.1
Evropska Rusija	60	7.1
Francija	18	2.3
Belgija	11	1.4
Holandska	4	0.5
Ostale dežele	78	10.0

Danes so premogove zaloge porazdeljene sledeče:

Nemčija	238	28.0
Poljska	208	25.4
Anglija	189	24.1
Evropska Rusija	57	6.5
Francija	31	3.9
Belgija	11	1.6
Holandska	4	0.5
Ostale dežele	78	10.0

Nemčija je torej izgubila 189 milijard ton. Poljska je dobila 2.5 milijard ton od Rusije 29.5 v Galiciji in dolnji Sleziji ter 176 milijard ton iz gornje Slezije. Francija je dobila s saarsko kolilino in Loirinsko 12 milijard ton.

Francoska zunanja trgovina v prvem četrtletju.

Uvoz v Francijo je znašal v prvem četrtletju 1923 5,082.499 ton v vrednosti 974,044.000 frankov. Uvoz je napram lani narasel za 171.364 ton v vrednosti 147,265.000 frankov in v primeri s prvim četrtletjem 1913 se je povečal uvoz za 1,584.664 ton v vrednosti 4,858.726 frankov. Izvoz je znašal v letošnjem prvem četrtletju 6.499. milijonov 134.000 frankov.

Razno.

PROTISLOVJE, nalašč seveda, da se nevednim zbršijo oči, je zagrešila »Orjuna«. Zeli delavstvu srečen prvi maj, obenem pa izjavlja, da ne pripozna razrednega boja. Kakor da praznovanje prvega maja kot proletarski praznik, ni simbol razrednega boja. Leta 1889, ga je proletarijat na kongresu v Parizu proglasil kot takega in si je moral z žrtvami in velikim trdom priboriti današnjo (sicer še vedno slabo) priznanje od buržuazije.

RAZREDNA JUSTICA V AMERIKI. V celi vrsti držav obstoje zakon, na podlagi katerih obtožujejo, zapirajo in obsojajo delavce samo radi »zločinkega strokovnega delovanja«. V Kaliforniji so preganjanja revolucionarnih delavcev na podlagi teh zakonov na dnevnem redu. Vsled tega je nastalo tu mogočno protestno gibanje proti tem zakonom.

BZREZPOSELNOST NA ANGLEŠKEM. Kako se kapitalistično gospodarstvo konsolidira, o tem priča 1,519.000 brezposelnih delavcev, ki so jih našli meseca marca na Angleškem.

PO POROČILIH francoskih meščanskih listov narašča vedno bolj nezadovoljnost v vrstah francoskega vojaštva, ki se nahaja v Porurju.

INOZEMSKA ORGANIZACIJA ITALIJANSKIH FAŠISTOV. V zadnji seji velikega sveta fašistov so bile postavljene smernice za inozemsko organizacijo italijanskih fašistov. V teh smernicah je postavljena zahteva, da se italijanski fašisti povsodi v inozemstvu združijo v »fašije« in vse te skupine ima voditi skupna centrala. Fašisti se torej ne zadovoljujejo več s tem, da si zagotovijo gospodstvo z vsemi sredstvi belega terorja, marveč oni hočejo preprečiti celo inozemstvo z mrežo fašistovskih organizacij. Njihov novi načrt pomeni ustanovitev internacionalne najbolj črne reakcije in smoteno organiziranega ubijanja.

POROČILO O GIBANJU ŽELEZNIČARJEV, DRŽAVNIH NAMEŠČENCEV IN UPOKOJENCEV. Dne 29. in 30. aprila se je vršila v Beogradu konferenca zastopnikov organizacij državnih nameščencev in železničarjev iz vse države izvzemši Savez železničarjev (Krekičev). Na podlagi poročil delegatov iz posameznih pokrajin je konferenca sklenila: 1. Akcija, zamišljena v Sloveniji za 5. maja, se odgodi, ker se delegati ostalih pokrajin z njo trenutno ne strinjajo; 2. dne 5. maja zvečer ali 6. maja dopoldne naj se vrše v vseh večjih krajih informativni shodi, na katerih se obrazloži sedanjí položaj; 3. Centralnemu odboru železničarskih organizacij se nalaga dolžnost, da osnuje v Beogradu takoj centralni akcijski odbor, ki naj obstoji iz zastopnikov vseh strokovnih organizacij državnih nameščencev, železničarjev in upoko-jencev, ki na to pristanejo; 4. ravnočlono se morajo takoj osnovati v vseh pokrajinah pokrajinski akcijski odbori in akcijski pododbori, s katerimi mora imeti centralni akcijski odbor stalne slike; 5. najkasneje 3 dni po sestavi vlade predloži centralni akcijski odbor sprejeto resolucijo vladi; 6. najkasneje 10 dni po predaji resolucije vladi skliče centralni akcijski odbor delegate vseh pokrajinskih odborov, ki določijo z Borbi« v Ljubljani; podal to izjavo njim da njim dan in način bodoče akcije.

Akcijski odbor državnih nameščencev, železničarjev in upoko-jencev

Delegat Neodvisne železničarske org. za Slovenijo je, potem ko je kongres osvojil resolucijo, ki je bila sprejeta v Ljubljani od akcijskega odbora na shodih 11. in 16. marca (priobčena je bila v celoti v »Strokovni Borbi«) v Ljubljani; podal to izjavo.

IZJAVA.

Volječi željam, da interes železničarskega osebja bude što bolj zaščiten i preko potrebe njihovog opstanka zadovoljen — naša organizacija je stupila u akcioni odbor, koji je osnovan v Sloveniji. U tom akcionom odboru mi se nalazimo kao zasebna organizacija, koja se ne odriče svojoj individualnosti i koja se misli zadržati i afirmirati na osnovici klasne borbe, i mi u tom akcionom odboru hoćemo, da podpuno zadržimo pravo saodločavanja. Ni u tom slučaju ne možemo pristati na to, da se podvrgnemo naredbama jedne instance kojoj ne pripadamo. Možemo prihvatiti samo tak akcioni odbor u komu bi bili punopravno zastupani. Izjavljujemo na kraju, da ćemo i u takvom akcionom odboru ostati samo dole, dok bude imalo nađe, da će taj odbor zbilja voditi akcije za poboljšanje položaja, a ne samo odugovlačiti i zavarovati mase. Inače mi ćemo u interesu samog železničarskog osebja, samostalno razvili našu akciju među masama i sa njene pa makar to bilo in protiv vas.

Akcija v Sloveniji nameravana za 5. maja, se je odgodila, ker zahteva interes sivi, da se nastopi v celi državi enotno in da po-kaže celokupno državo in železničarsko osebje, ki ga je čez 250.000, svojo voljo in odločnost, si človeku vredno ževljenje. Zato lokalna akcija nima pomena, za enotno akcijo pa niso še v ostalih pokrajinah izvršene potrebne predpriprave. Vsa potrebna navodila bodo dali v posameznih pokrajinah in okrajih le akcijski odbori.

ZA TISKOVNI SKLAD »SVOBODE« SO DAROVALI SODRUGI:

Šitkov 5 Din, Kukovca Ivana 5 Din, neimenovana 10 Din, Ravnik Franc 6 Din 50 p, K. A. 10 Din, Mrhar Franc 5 Din, neimenovana 10 Din, Haffner Franc 5 Din, Ropert Marija 2 Din 50 p, Lemež Milan 20 Din, Fink Jožef 2 Din, Praprotnik 2 Din, Erbeznik Ivan 4 Din, Lukanc Franc 1 Din 50 p, Osterc 10 Din, Vuk 5 Din, Hebec 5 Din, neimenovana 5 Din, Cenčić 20 Din, neimenovana 100 Din, neimenovana 5 Din, Bošnjak 5 Din, Šušteršič Anton 5 Din, Zajc Josip 1 Din, Suhel 1 Din, Sirovec J. 2 Din. Skupaj 252.50 Din.

Vsem čitateljem in sodrugom

pošiljamo tudi to številko »Glasa Svobode« v pričakovanju, da si list naroče. V majski (2.) številki smo priložili položnice. Prosimo, da vsak stori svojo dolžnost. Kdor ne pošlje naročnine, se mu s 4. številko list več ne bo pošiljal.

Upamo, da ne bo treba nobenega sodruga in čitatelja, ki je dobil položnico, črtati iz naših spiskov.

Uredništvo in upravništvo
»GLAS SVOBODE.«

DELAVSKA LJUDSKA VISOKA SOLA priredi v nedeljo dne 6. t. m. ob 9 uri zjutraj na univerzi predavanje s temo: »Razvoj človeštva in gibalne sile tega razvoja. Sodrugi pridite vsi! Pripeljte s seboj svoje žene in znanec! Izobrazba je moč!

Lastnik in izdajatelj Konzorcij.
Odgovorni urednik Anton Šušteršič.
Tisk tiskarne »Merkur« v Ljubljani.